

מסורת הש"ס

(א) לנעיל ד"ה (ב) וז"ל רש"י
מנחות ז' ד"ה דענין וכו'
דקרינן חוץ המעגל על שם
עוגה, (ג) ונ"י פירש"י לקמן
כ"ה ד"ה עוגה, (ד) צ"ח כ"ה:
(ה) נ"ס אלה העונות ונ"ס
חוס' מ"ש בשם הירושלמי,
(ו) נצרכות י"ט, (ז) טעות
כ"ה, (ח) גיר' רש"י הו"ל,
(י) גיטין ל' ע"ש צ"ע על לשון
אחרון שכתב רש"י וכן חוס'
ד"ה לא נצרכות, (כ) לקמן כ"ה,
(ל) מהא פקס, (מ) לקמן כ"ה,
(נ) הקונטרס כ"ה.

גיליון הש"ס

נב' ב"ב שו"ת פתחא. ע"י
מנחות דף כ"ז ע"ב ד"ה כ"ה
רננס:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה הכי קאמר
כי ליה רביעיה. כ"ה לראשונה:

לעני רש"י

פורפיי"ש. אתה עושה טורל.

רבינו חננאל

סדר תעניות האילו האמור
ברביעיה ראשונה כו'. תוצה
רב יהודה ה"ב, סדר תעניות
האילו בזמן שצתה רביעיה
ראשונה ושניה ולא ירדו
גשמים, אבל אם ירדו גשמים
וצמחו זרעים וחזרו ושנו,
כלומר כמחו, מתריעין עליהן
מיד. ודוקא שנו כעין כימינו,
אבל יבשו למחר אף על גב
דהדר אקון אין מתריעין
עליהן. פי' אקון, שחזרו
לירוקתן, כלומר חזרו
לחיותן, ורבותינו הגאונים ד'
לברכה אמרו, האי אקון
אקנתא שנו חזקה בלשון
אמית, ובלשון הזה הוא
בגטין בפרק (מי שאחזו
קורדיקוס) [כל הגטן], (א) פי'
פרציה דהוה קלא. ורע
בתבואה שהיא תחת אבן
צומחת. פי' קלא מלשון שקל
קלא פתח ביה. וכן במזבח.
פי' רב יהודה מכה הבאה לידי
בצורת. [אר"צ נהרא אנהרא].
הוצרכו האנשים המסתפקין
מים מזה הנהר לילך לנהר
אחר,

(ב) כל המגור שייך לעיל בגמרא
דף כ"ז ד'.

רבינו גרשום

שלישית להתענות. ומי ארמז
לאלתר ברביעיה ראשונה
מתענית. אבל יבשו לא. ודין
שיבשו לית להו תקנתא כלל,
ואי מתריעין עליהן ויהי תפלת
שו. דאקון. שנואל להן
קצת תקנה. נהרא אנהרא
בצורת. כשצריכין להביא
מים מנהר זה להשקות שדות
שעל נהר אחר, לפי שאין
באותו נהר אחר מים כדי
סיפוק להשקות שדותיו, והו'
סימן בצורת.

סדר תעניות אלו פרק שלישי תענית

י"ט

עין משפט
נר מצוה

ב א מ"י פ"ב מהלכות
תענית ה"ב טו"ט א"ח
ס' תקנו ספיק א וטעף ב:
ג ב ג מ"י שם הל' (א) ז ב
(ב) טו"ט שם ספיק ב:
ד ד מ"י שם הל' י יא
טו"ט שם ספיק ח טו:
ה ה מ"י שם הלכה ו טו"ט
שם ספיק ו:
ו ו מ"י שם הלכה יא טו"ט
שם ספיק ח:
ז ז מ"י שם פ"א ה"ו
ו פ"ב מהלכות שבת הלכה כ'
סמך ענין ל טו"ט שם ספיק
י ו פ"ב רפ"ט ספיק ט ונ"ס
שטט ספיק ח:
ח ט מ"י פ"ב מהל' תעניות
הלכו"י טו"ט א"ח ס' ס'
קטע ספיק יא:
ט י מ"י שם פ"א הלכה טו
טור ש"ע א"ח סימן קס"ט
ספיק א ו פ"ב קטע ספיק יא:
י ב מ"י שם טו"ט א"ח ס'
קטע ספיק יא:
יא א מ"י שם פ"ב הלכה טו
טו"ט א"ח ס' קטע
ספיק ח:

תורה אור השלם

1. שמואל אב"ד ראב"ד ורגל
משלי כ"ה כ"ה

הגהות הב"ח

(א) נב' ג' מתים נב' ימים זה
אחר זה (הרי זה דבר פחות
מכאן אין לו דבר חמ"מ ונ"ב
ס"א אין זה: (ב) שם ר'
יוסי אומר לגמרי ולא לנפקא.
י"ב ע"י פירוש דף יד ע"א:
(ג) שם אלתא חוץ אלה
נחזית עליך לגמרי אלה חוץ
אלה: (ד) שם לא לריכא
דהדר אקון מהו דמימא:
(ה) רש"י ד"ה ה"ג אלה
כו' לפיכך מתענות מפני
שאותה העיר וכו' המצוה
בלאות שסביבותיה ויהיו
בה רעב: (ו) ד"ה מתריעים
כ"מ"ט שם נהרא חלשמינא כי
שעתא מכה מהלכות ולפיכך
אף אל במקום אחד: (ז) ד"ה
לגמרי שמתנין לו כבוד הרב
שהיה דברים לאמר לא
כך שאלתי הק"ד: (ח) ד"ה
הכי קאמר כי כלומר סדר
התענות אלו מתענות בשביל
רביעיה ראשונה כשעברה
מכל וכל כגון רביעיה
ראשונה: (ט) ד"ה דוקא
כו' להפלת עליהן שיחזור
צופי מתקן אל יבשו לא
לר' כי וואו תפלת שוא
ה"א ומה' אל יבשו. כשהן
מתין עדיין כו': (י) ד"ה
ה"ג פסוקא בשתנו מן לא
לריכא דהדר אקון מהו
דמימא כו' דלאקון שעלו כי
שנתיבשו מהו דמימא כו'
דאקנתא לאו מילתא ד"ה
וה"א: (י"א) רוב' ד"ה הלא
כו' בשאין כלל וסבת הכי
מתקן: (י"ב) בא"ד ולא מוקי
רע דבמחר שיתולין כי
ועירא ומה' מילתא לומר
כו' ע"י ממוסר וסוסים
כפגא שו' וואו מתריעין:
(י"ג) בא"ד דמתני' משמע
לדלגות מתריעין דקמי'
מתריעין כי כלשך פירש"י
שמתחמה כו' א"ע דעדיין
אינו ארבע כ"א צורות
הואל:

לא צריכא דאקון. פי' לאחר שעלו צקנה נתיבשו מהו דמימא
אקנתא מילתא היא פי' דהואיל ועלו צקנה ולא נתיבשו כל
זורכס ליבעי התרעה קמ"ל דלאו מילתא היא: **נהרא אנהרא**
בצורתא. פי' (א) (הכי) בשאין תבואה צעיר ויש הרבה בשאר עירות
ויכולין להביא מזו לזו היינו מקרי
צורת ולא מקרי רעב (ב) ומאחר
שיכולין להביא ע"י הנהר דליכא אלא
טרחא ועירא ומהאי כלומר מדבר
מועט מה אין מתריעין מדמימא
אמדינתא פירוש שרין להואיל
ממדינה למדינה אחרת ע"י חמורים
וסוסים ואו מתריעין דאי אפשר
להביא בשפע כ"כ כמו בספניות ל"א
נהרא אנהרא כלומר אם יבש הנהר
זה ושרין להסד נהר אחר לכאן אי
נמי לרין להמתין עד שיגדל הנהר
האחר ויצא צבאן זה צורת ולא
מתריעין מדמימא אמדינתא אם יבשו
כל הנהרות שזו העיר ושרינן
להביא מים מעיר אחרת כפגא וקשה
דמתני' משמע לדלגות (ג) מתענין
דקמי' מתריעין עליהן מפני שהיא
מכה צורת ויש לומר דמתח צורות
דמתני' הוי כמו דכפגא כלשך פירש"י
שמתח חטה ילא חוט ומשום הכי
מתריעין א"ע"ג דעדיין אינו רק
צורת הואיל וסופו רעב מתריעין
א"ע"ג דלכתי לא הו' כפגא אל
לעולם אין מתריעין על מכה צורת
אי לא מני לצא ליד רעב ולהכי
קאמר הכא דנהרא אנהרא דלא הוי
אלא כי צורתא ולא מתריעין:
נהירא
בשביל שלא ימוקו התפלל ולא ירדו גשמים מה עשה א עג עוגה ועמד
בתוכה ואמר לפניו רבש"ע בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך
נשבע אני בשמך הגדול שאיני זו מכאן עד שתרחהם על בניך התחילו
גשמים מנמטין אמר לא כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה ירדו כתיקן
עד שיצאו ישראל מירושלים להר הבית מפני הגשמים באו ואמרו לו כשם
שהתפללת עליהם שיורדו כך התפלל שילכו להן אמר להם א צאו וראו אם
נמחית אבן (ה) המועין שלח לו שמעון בן שטח אלמלא חוני אתה גוזרני
עליך (ו) נידוי אבל מה אעשה לך שאתה מתחטא לפני המקום ועושה לך
רצונך * כבן שהוא מתחטא על אביו ועושה לו רצונו ועליך הכתוב אומר
י שמוח אב"ד ואמך ותגל יולדתך: (ז) (מתני') הוי מתענין וירדו להם גשמים
(ח) קודם הנץ החמה לא ישלימו לאחר הנץ החמה ישלימו ר"א אומר * קודם
חצות לא ישלימו לאחר חצות ישלימו מעשה שגזרו תענית בלוד וירדו להם
גשמים קודם חצות אמר להם ר' טרפון צאו ואכלו ושתו ועשו יו"ט ויצאו
סדר תעניות האלו האמור ברביעיה ראשונה ורמינדי רביעיה ראשונה
ושניה לשאול שלישיית להתענות אמר רב (י) יהודה ה"ק סדר תעניות
האמור אימתי בזמן שיצאה רביעיה ראשונה ושניה ושלישיית ולא ירדו
גשמים אבל ירדו גשמים ברביעיה ראשונה ורעו ולא צמחו אי נמי צמחו
וחזרו ונשתנו מתריעין עליהן מיד אמר רב נחמן דוקא נשתנו ל אבל יבשו
לא פשיטא נשתנו תנן לא צריכא (י) דאקון מהו דתימא אקנתא מילתא היא
קמשמע לן: וכן שפסקו גשמים בין גשם לגשם כו': מאי מכה בצורת אמר
רב יהודה אמר רב מכה המביאה לידי בצורת אמר רב נחמן נהרא אנהרא
בצורתא

ה"ג אוחה העיר מסענה ומסענה וכל סביבותיה מסענות ולא
מסריעות. ולפיכך מתענות (א) שאותה העיר שלא ירדו עליה גשמים
תלך לקנות המצוה בלאותה העיר ויהיה זה רעב: או מפולס.
שחומותיה והבמים נופלין צרות: **מסריעים כ"מ.** אם (א) יראו
באספמיה מתריעין צבאל צבאל
מתריעין באספמיה כדקמי' טעמא
בסיפא מפני שהיא מכה מהלכת
אם צמקום אחד היא מתריעין
עליה כל השומעין כדי שלא תבא
עליהן: **שדפון.** בתבואות: ירקון.
חולי: **חיה רעה.** משכלת בני אדם:
חרב. חילות ההולכין להרוג ולהשחית
בכל מקום: **מלא חנוור.** מפרש
בגמ' (א) **לעריס.** בא"י: **באשקלון.**
בשרץ. פלשמים: **ועל שאכלו ואכ"ס.**
שהיא חיה רעה ומכה מהלכת היא:
שנראו. ובאו צעיר: **מסריעין.**
צענו: המטורפת. מלשון טרף
אצבא (ברכות דף כה.) ומלשון צינה
טרופה (ערוך פ"ב מ"ד) כו' כדמפרש
בפרק שלמעלה (דף יד.): **שמעון**
הסימני. מתמנה היה: **שלא סבא.**
לישנא מעליה נקט: **מרוצ גשמים.**
לא כגון שירדה על עיר אחת ועל
עיר אחת לא ירדה שם ודאי שמהן
לקללה כדאמר רב יהודה (לעיל ו):
מתמר (א) מקום מטר שמקלקל תבואה
אלא כבר ירדו וטורח הם לצני
אדם אלל אינן מקלקלין תבואות.
וטעמא מפרש בגמרא (א) למה אין
מתריעין: **סורי פסחים.** שם
בתלמוד ושל חרס הן ומתולטלין אותן
שלא ימוקו בגשמים: **גשמי צורות.**
שיפוע גשמים למלחות צורות:
ונדבום. רלון ועין יפה: **אבן טעועין.**
אבן טעועין הינה צירושלים וכל
מי שאצדה לו אצידה כו' צבאל
מליעא (דף כח:) **לנדום.** (א) על
כבוד הרב: **מסענה.** פורפיי"ש:
בלע"ז: **ישמת אב"ד ואמך ותגל יולדתך:**
נב' רביעיה ראשונה ושניה לשאול.
שאף על פי שלא ירדו גשמים לא
בראשונה ולא בשניה לא היו מתענין
אלא שולין. וקשיין ממני' דקמי'
סדר תעניות אלו האמור ברביעיה
ראשונה וצרייתא אהדדי: **הכי**
קאמר כו'. (א) וכגון רביעיה ראשונה
שניה ושלישית דכולי יורה קרי ליה
רביעיה [א] כך שמעתי: **דוקא נשפטו.**
דכי נשתנו ודאי הוא דמתריעין מיד
לרין להתפלל עליה (א) שיחזיר
צופי מתקן: **אל יבשו.** לא לרין
דמכאן ואילך לא יועיל והוה תפלת
שוא אפילו יבשו כשהן חטין עדיין
דקין אפילו הכי לא מתריעין:
הכי גרסין **פשיטא** (א) שנו תנן
לא לריכא דאקון מהו דמימא כו':
דאקון. שעלו צקנה שנתקנו מעט
לאחר שנתיבשו: **מהו דמימא**
אקנתא מילתא היא. דהואיל ונתקנו
מעט אם יתפלל מועיל להם קא
משמע לן רב נחמן דאקנתא לאו מילתא.
היא דכיון שעלו צקנה ועדיין לא צבאל כל רצון ודאי אי לא מתריעין תו לא גלי קמשמע לן דלאו מילתא היא דאף על גב דאקון
אכתי גלי טפי: **נהרא אנהרא צורתא.** בשאין תבואה צעיר אחת ויש עעירות אחרות ואפשר להביא מזה לזה דרך נהר כספיה: